

Скиба Г. І.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської та страхової справи,
Навчально-науковий Інститут управління, економіки та бізнесу
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3751-0082>

Владика Ю. П.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Державний університет «Київський авіаційний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7260-5146>

Миронюк О. В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської та страхової справи,
Навчально-науковий Інститут управління, економіки та бізнесу
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8487-7685>

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ЯК СИСТЕМА ТА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНСТРУМЕНТ ЇЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У статті розглянуто національну економіку як багаторівневу систему, що включає виробничі, фінансові, соціальні підсистеми, функціонуючі в умовах глобалізації, цифровізації та невизначеності. Обґрунтовано, що ефективність управління залежить від якості інформаційного забезпечення, ключову роль відіграє бухгалтерський облік. Доведено, що бухгалтерський облік є не лише системою фіксації господарських операцій, а й інструментом формування аналітичної інформації для управлінських рішень на макро- і мікрорівнях. Визначено основні функції: контрольну, аналітичну та управлінську. Окреслено значення цифровізації, міжнародних стандартів фінансової звітності та прозорості інформації. Наголошено, що трансформаційні процеси потребують посилення ролі бухгалтерського обліку в національній економіці, що сприяє підвищенню ефективності управління та прийняттю обґрунтованих рішень.

Ключові слова: національна економіка, бухгалтерський облік, інформаційне забезпечення, економічна система, цифровізація, управлінські рішення, фінансова звітність.

Hanna Skyba

Educational and Scientific Institute of Management, Economics, and Business
Private Joint-Stock Company “Higher education institution
“Interregional Academy of Personnel Management”

Yuliia Vladyka

Kyiv Aviation Institute State University

Odarka Myroniuk

Educational and Scientific Institute of Management, Economics, and Business
Private Joint-Stock Company “Higher education institution
“Interregional Academy of Personnel Management”

THE NATIONAL ECONOMY AS A SYSTEM AND ACCOUNTING AS A TOOL OF ITS INFORMATION SUPPORT

The article examines the national economy as a complex multi-level system that includes interrelated production, financial, and social subsystems operating under conditions of globalization, digital transformation, and increasing economic uncertainty. It is substantiated that the effectiveness of managing the national economy largely depends on the quality of its information support, where accounting plays a key role. Accounting is interpreted not only as a system for recording economic transactions but also as a fundamental instrument for generating analytical information necessary for managerial decision-making at both

macroeconomic and microeconomic levels. The study emphasizes that accounting ensures the formation of reliable, timely, and relevant data that serves as a basis for evaluating economic processes, monitoring resource utilization, and supporting strategic development priorities. The main functions of accounting are identified, including informational, control, analytical, and managerial functions, which together ensure a comprehensive reflection of economic activities and contribute to the stability of the economic system. Particular attention is paid to the growing importance of digitalization in accounting, which enhances the speed, accuracy, and transparency of data processing, as well as enables the integration of accounting systems with modern information technologies and enterprise resource planning solutions. The article also highlights the significance of harmonizing national accounting standards with International Financial Reporting Standards (IFRS), which facilitates comparability of financial information and strengthens the integration of the national economy into the global economic space. It is emphasized that in modern conditions, accounting is transforming into a strategic management tool that supports forecasting, risk assessment, and evidence-based decision-making. Strengthening the analytical and strategic functions of accounting contributes to improving the efficiency of public administration, enhancing economic transparency, and ensuring sustainable development of the national economy. The study concludes that further development of accounting as an information system is essential for increasing the adaptability and resilience of the national economy in a rapidly changing environment.

Keywords: national economy, accounting, information support, economic system, digital transformation, financial reporting, managerial decisions, IFRS, economic governance, sustainability.

Постановка проблеми та її актуальність. Сучасний етап розвитку економіки України характеризується високим рівнем невизначеності, зумовленим впливом глобалізаційних процесів, цифрової трансформації, інтеграції у європейський економічний простір та наслідками воєнних дій. За таких умов національна економіка виступає як складна, динамічна система, ефективне функціонування якої залежить від узгодженості її структурних елементів та якості інформаційного забезпечення. При цьому національна економіка функціонує як відкрита система, що перебуває у постійній взаємодії із зовнішнім середовищем, реагуючи на глобальні виклики, трансформації ринків та інституційні зміни. Це обумовлює зростання ролі інформації як стратегічного ресурсу, що забезпечує адаптивність та стійкість економічної системи.

Особливу роль у формуванні інформаційної бази відіграє бухгалтерський облік, який забезпечує системне відображення господарських процесів, формує аналітичну основу для прийняття управлінських рішень та сприяє підвищенню прозорості економічної діяльності. Водночас традиційні підходи до організації обліку не повною мірою відповідають сучасним вимогам, що обумовлює необхідність його модернізації та інтеграції в загальнодержавну систему інформаційного забезпечення. У цьому контексті бухгалтерський облік виступає не лише як інструмент мікрорівня, але й як ключовий елемент інформаційної архітектури національної економіки, що забезпечує зв'язок між окремими суб'єктами господарювання та макроекономічними інститутами.

Актуальність теми полягає у необхідності поглибленого дослідження ролі бухгалтерського обліку як інструменту інформаційної підтримки функціонування національної економіки, а також визначення напрямів його розвитку в умовах цифровізації та євроінтеграції. Особливої актуальності набуває питання узгодження облікових даних із потребами ма-

кроекономічного аналізу, державного управління та формування економічної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання функціонування національної економіки як системи досліджувалися у працях провідних зарубіжних науковців, зокрема Дж. М. Кейнса, П. Самуельсона, М. Портера, які розглядали економіку як складний механізм взаємодії різних суб'єктів та інститутів [1; 2; 3].

Вагомий внесок у розвиток теорії бухгалтерського обліку як інформаційної системи зробили українські вчені, серед яких Ф.Ф. Бутинець, М.С. Пушкар, В.М. Жук, Л.В. Нападовська. У їхніх дослідженнях обґрунтовується значення обліку для забезпечення управління підприємствами та формування макроекономічної інформації [4–7].

Сучасні дослідження акцентують увагу на цифровій трансформації обліку, впровадженні міжнародних стандартів фінансової звітності, розвитку інтегрованої звітності та підвищенні ролі аналітичної функції облікової системи [8; 9]. Однак питання системної інтеграції бухгалтерського обліку у механізм функціонування національної економіки залишаються недостатньо розкритими.

Метою статті є комплексне обґрунтування сутності національної економіки як системи та визначення ролі бухгалтерського обліку як ключового інструменту її інформаційного забезпечення, а також окреслення напрямів його трансформації в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національна економіка являє собою цілісну систему взаємопов'язаних елементів, що функціонують у межах певного інституційного середовища. Її системність проявляється у таких характеристиках, як цілісність, ієрархічність, взаємозалежність структурних компонентів та здатність до адаптації під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Водночас важливо підкреслити, що національна економіка як система

має інформаційну природу, оскільки всі економічні процеси супроводжуються формуванням, передачею та обробкою інформації. Саме інформаційні потоки забезпечують координацію між суб'єктами економіки, ефективність розподілу ресурсів та стабільність економічного розвитку [2, 4, 6].

До ключових підсистем національної економіки належать:

- реальний сектор, що забезпечує виробництво товарів і послуг;
- фінансовий сектор, який відповідає за акумуляцію та розподіл фінансових ресурсів;
- соціальна сфера, що формує рівень добробуту населення;
- інституційна підсистема, яка визначає правила функціонування економічних відносин.

Ефективне функціонування цих підсистем неможливе без наявності якісної, достовірної та своєчасної інформації. Саме таку інформацію генерує бухгалтерський облік, який виступає основою інформаційної інфраструктури економіки. Таким чином, бухгалтерський облік виконує роль своєрідного «інформаційного мосту» між мікро- та макрорівнями економіки, трансформуючи первинні дані підприємств у узагальнені показники, що використовуються на рівні державного управління.

З метою наочного відображення взаємозв'язку між елементами національної економіки та роллю бухгалтерського обліку в її інформаційному забезпеченні доцільно узагальнити відповідні процеси

у вигляді структурно-логічної схеми. Такий підхід дозволяє відобразити трансформацію облікової інформації від рівня окремого суб'єкта господарювання до рівня макроекономічного управління (рис. 1.).

Рисунок відображає системний взаємозв'язок між суб'єктами національної економіки та бухгалтерським обліком, який забезпечує трансформацію первинної інформації у макроекономічні показники, що використовуються для державного регулювання.

Бухгалтерський облік слід розглядати як багаторівневу інформаційну систему, що охоплює [8]:

- первинний рівень (фіксація господарських операцій);
- аналітичний рівень (узагальнення та систематизація даних);
- звітний рівень (формування фінансової та управлінської звітності).

Значення бухгалтерського обліку в системі національної економіки проявляється у таких напрямках [7]:

1. **Інформаційне забезпечення управління.** Облікова інформація є базою для прийняття рішень як на рівні підприємств, так і на рівні держави. Вона використовується для планування, прогнозування та контролю економічних процесів.

2. **Формування макроекономічних показників.** Дані бухгалтерського обліку є основою для складання системи національних рахунків, визначення валового внутрішнього продукту, національного доходу та інших показників.

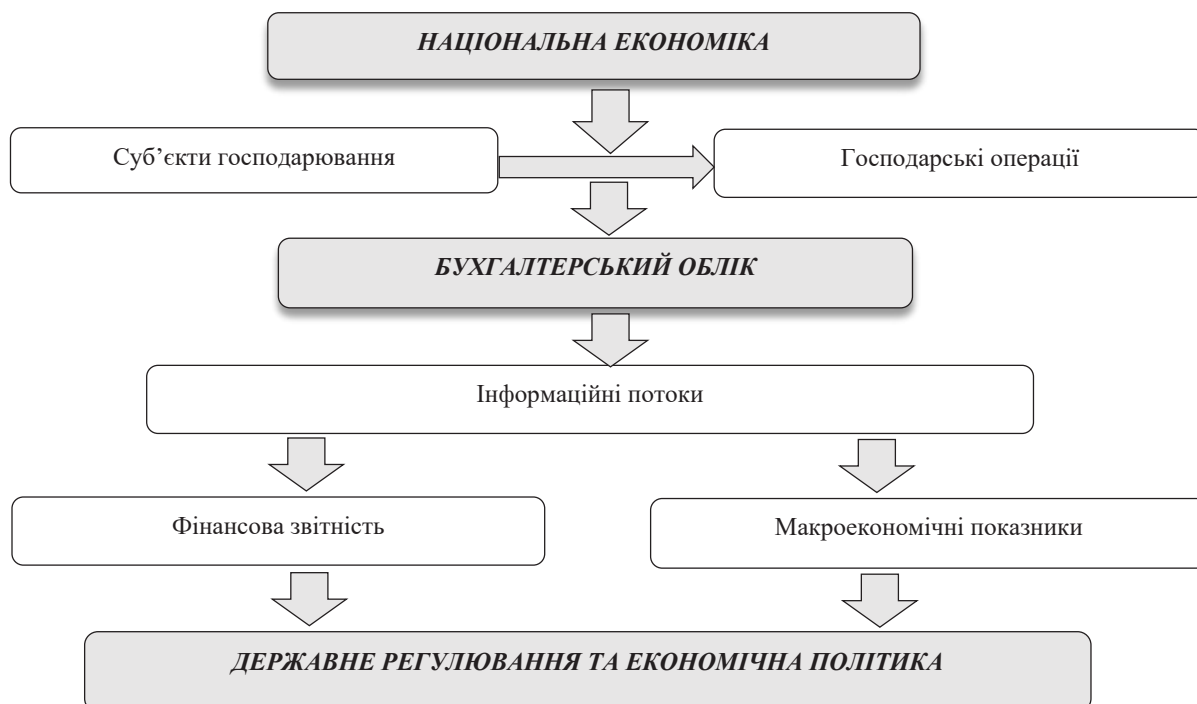

Рис. 1. Взаємозв'язок бухгалтерського обліку та національної економіки як системи

Джерело: сформовано авторами

3. *Забезпечення прозорості та підзвітності.*

Облік сприяє підвищенню довіри до економічної системи, забезпечує контроль за використанням ресурсів і запобігає фінансовим зловживанням.

4. *Інтеграція у міжнародний економічний простір.* Гармонізація облікових стандартів із міжнародними вимогами сприяє залученню інвестицій та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків.

Для більш ґрунтовного розкриття ролі бухгалтерського обліку у функціонуванні національної економіки доцільно систематизувати основні напрями його впливу та результати їх реалізації. Це дозволяє комплексно оцінити значення облікової системи як інструменту інформаційного забезпечення економічного розвитку.

Таблиця систематизує ключові напрями впливу бухгалтерського обліку на національну економіку та демонструє його значення як інструменту забезпечення ефективного функціонування економічної системи.

В умовах цифровізації бухгалтерський облік знає суттєвих змін. Впровадження інформаційних технологій (ERP-систем, хмарних сервісів, штучного інтелекту) дозволяє автоматизувати облікові процеси, підвищити точність і оперативність обробки даних, а також забезпечити інтеграцію інформаційних потоків. Водночас цифровізація сприяє формуванню єдиного інформаційного простору національної економіки, в якому облікові дані стають основою для розвитку електронного урядування, цифрових фінансів та аналітичних платформ державного управління [5, 9].

Разом із тим існують певні проблеми, серед яких:

- недостатній рівень цифрової зрілості підприємств;
- складність адаптації до міжнародних стандартів;
- потреба у підвищенні кваліфікації фахівців;
- ризики кібербезпеки.

Важливим напрямом розвитку є трансформація бухгалтерського обліку в інструмент стратегічного управління, що передбачає посилення його аналітичної та прогностичної функцій.

Таблиця 1

Роль бухгалтерського обліку у функціонуванні національної економіки

Напрямок впливу	Сутність впливу	Результат для національної економіки
Інформаційний	Формування достовірних даних про діяльність суб'єктів	Підвищення якості економічного аналізу
Аналітичний	Узагальнення та інтерпретація даних	Обґрунтованість управлінських рішень
Контрольний	Забезпечення контролю за ресурсами	Зниження фінансових ризиків
Інтеграційний	Гармонізація стандартів обліку	Розвиток міжнародного співробітництва
Стратегічний	Підтримка прогнозування та планування	Стійкий розвиток економіки

Джерело: сформовано авторами

Висновки. У ході дослідження встановлено, що національна економіка є складною системою, ефективність якої визначається рівнем узгодженості її елементів та якістю інформаційного забезпечення. Бухгалтерський облік виступає ключовим інструментом формування інформаційної бази, необхідної для функціонування економічної системи. Доведено, що посилення ролі бухгалтерського обліку у забезпеченні функціонування національної економіки потребує його трансформації у комплексну інформаційно-аналітичну систему, інтегровану з державними інформаційними ресурсами та орієнтовану на підтримку стратегічного розвитку економіки.

Обґрунтовано, що сучасні умови вимагають трансформації облікової системи у напрямі цифровізації, інтеграції з міжнародними стандартами та посилення її ролі у стратегічному управлінні. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку нових методологічних підходів до організації обліку та його адаптації до викликів сучасної економіки.

Література:

1. Keynes J.M. The General Theory of Employment, Interest and Money. London: Palgrave Macmillan, 1936. 472 p.
2. Samuelson P.A., Nordhaus W.D. Economics. 19th ed. New York: McGraw-Hill, 2010. 744 p.
3. Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press, 1990. 896 p.
4. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. Житомир: ПП «Рута», 2015. 640 с.
5. Пушкар М.С. Теорія і практика бухгалтерського обліку. Тернопіль: Карт-бланш, 2018. 356 с.
6. Жук В.М. Бухгалтерський облік в аграрному секторі економіки: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2019. 480 с.
7. Нападівська Л.В. Управлінський облік: підручник. Київ: КНЕУ, 2016. 648 с.
8. International Financial Reporting Standards Foundation. *IFRS Standards*. London: IFRS Foundation, 2022. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/>
9. European Commission. Digital Transformation of Accounting and Reporting. Brussels: European Commission, 2021. URL: <https://op.europa.eu/en/publications>

References:

1. Keynes J.M. (1936). The general theory of employment, interest and money. London: Palgrave Macmillan.
2. Samuelson P.A. & Nordhaus W.D. (2010). Economics (19th ed.). New York: McGraw-Hill.
3. Porter M.E. (1990). The competitive advantage of nations. New York: Free Press.
4. Butynets F.F. (2015). Teoriia bukhhalterskoho obliku [Theory of accounting]. Zhytomyr: PP "Ruta".
5. Pushkar M.S. (2018). Teoriia i praktyka bukhhalterskoho obliku [Theory and practice of accounting]. Ternopil: Kart-Blansh.
6. Zhuk V.M. (2019). Bukhhalterskyi oblik v aharnomu sektori ekonomiky [Accounting in the agricultural sector of the economy]. Kyiv: NNTs IAE.
7. Napadovska L.V. (2016). Upravlinskyi oblik [Management accounting]. Kyiv: KNEU.
8. International Financial Reporting Standards Foundation. (2022). *IFRS Standards*. London: IFRS Foundation. Available at: <https://www.ifrs.org/issued-standards/>
9. European Commission. (2021). Digital transformation of accounting and reporting. Brussels: European Commission. Available at: <https://op.europa.eu/en/publications>

Дата надходження статті: 01.05.2026

Дата прийняття статті: 21.05.2026

Дата публікації статті: 29.06.2026